

MARCO MALVALDI
El juego de las tres cartas
Editorial Destino
Barcelona - 2014.

Catalina Luque

Professora de Llengua i Literatura
IES Antoni Llidó

Problema: Què pot fer un jove matemàtic quan s'adona que la seua investigació es troba en punt mort i que la dona li posa les banyes? Solució: es divorcia, juga i guanya a la quiniela i amb els diners del premi es compra un bar.

Això és el que fa Massimo, el protagonista de la novel·la de Marco Malvaldi *El juego de las tres cartas*. Aquesta és la segona d'una sèrie de cinc novel·les que es desenvolupen a Pineta, una imaginària ciutat costanera a tocar de Pisa.

Cadascuna de les cinc novel·les (de les quals solament dues han estat traduïdes al castellà) planteja un assassinat que Massimo ha de resoldre, no per justícia, ni per vanitat personal, sinó perquè un matemàtic no pot deixar un problema sense solució. I de fet són les matemàtiques la clau per a resoldre els cinc crims...

Bé..., les matemàtiques i els quatre jubilats (Ampelio, Aldo, Rimediotti, i del Tacca) que han pres possessió del BarLume i que trauen de polleguera el Massimo amb els seus capricis, faltes de tacte, egoisme i xafarderia, però que solen donar-li la clau per a resoldre el misteri. Ampelio és l'avi de Massimo i és el cap del que el nét anomena el *gerontocomio* (trobada lèxica que no ha estat recollida en la traducció al castellà). Per a arredonir el quadre ens falta citar la Tiziana (la jove cambrera que destaca per damunt de tot per tenir uns pits esplendorosos) i el Fusco (el comissari de Pineta, un buròcrata fins el moll dels ossos que mostra una visió poc imaginativa del seu ofici).

En *El juego de las tres cartas* Massimo i Aldo (que és l'únic dels quatre amics que encara treballa i que regenta un dels restaurants més prestigiosos de Pineta) són els encarregats de preparar el càtering del *XII International Workshop on Macromolecular and Biomacromolecular Chemistry* que es celebra a Pineta. Durant la primera sessió un prestigiós investigador japonès és assassinat. Fusco demana ajuda a Massimo, en primer lloc, perquè estava present al congrés, i, en segon lloc, perquè n'és una de les poques persones que sap parlar anglès amb fluïdesa. No us podeu perdre l'escena en què Fusco interroga un dels sospitosos japonesos i fa una pregunta en italià que Massimo tradueix a l'anglès perquè, al seu torn, un jove investigador, el Koichi Kawaguchi, la tradueix al japonès. Després han de fer el camí contrari amb la resposta...

Amb un to de novel·la de misteri de les d'abans, que té les seues arrels en Agatha Christie, sense violència, sense sang..., Malvaldi planteja una irònica radiografia dels congressos, de l'ambició, de les enveges, dels becaris,

dels pòsters, dels venerables professors que es llancen damunt dels aperitius si són gratis..., de les inferències de la indústria dins del món de la investigació i, sobretot, aprofita per fer un retrat duríssim de la universitat italiana. Aquest és un camp que Malvaldi coneix de primera mà perquè, de fet, ell ha estat investigador al Departament de Química Industrial de la Universitat de Pisa. Aprofita, doncs, l'ocasió per denunciar l'immobilisme i el nepotisme que caracteritzen la universitat italiana i que tenen com a conseqüències més immediates la fugida dels joves investigadors a l'estranger a la recerca d'una oportunitat que se'ls nega a casa seua i l'anquilosament de la investigació a Itàlia. Si la universitat ha perdut un altre investigador i la literatura ha guanyat un autor que està consolidant-se com una de les veus més atractives de la literatura italiana contemporània ho veurem amb el temps.

La primera novel·la de la sèrie, *La brisca de cinco*, planteja el repte de resoldre un assassinat passional: una jove, gairebé adolescent, és trobada assassinada en un contenidor del fem prop del bar de Massimo. De fet, és el mateix Massimo qui avisa Fusco de la trobada del cadàver perquè els del 112 no han fet cas del primer avis i això perquè el jove que se la va trobar anava begut i es pensaven que era tot conya (la seqüència inicial de la trobada del cadàver és d'antologia). Aleshores s'inicia una partida de brisca entre Massimo i l'assassí. Els avis li han ensenyat a Massimo a jugar a la brisca de cinco. Sembla que les regles demanen que el jugador guanye la partida amb l'ajuda d'un company que no es dona a conèixer fins al final del joc i que ha de dissimular la seua veritable posició en el joc fins al punt que, de vegades, pot semblar que juga en contra del company. I són les matemàtiques i la lògica les que fan veure a Massimo qui pot ser l'assassí i com pot descobrir-lo, de igual manera que són les matemàtiques i la lògica les que ajuden a guanyar un joc de cartes.

La novel·la es desenvolupa en el més pur estil *Father Brown*. El que el venerable sacerdot nascut de la brillant invenció de Chesterton resolvia amb flema, fe i lògica Massimo ho resol amb matemàtiques i quatre vells del diable que coneixen a tot el món en la ciutat i en saben vida i miracles i que no tenen cap més altra ocupació sinó anar al BarLume a comentar les novetats de la vida (i de la mort) local.

Les altres tres novel·les de la sèrie (de moment) no han estat traduïdes encara al castellà. Són *Il re dei giochi*, *La carta più alta* i *Il telefono senza fili* (en aquesta última Fusco ha estat substituït per una comissària que sap posar tant Massimo com els avis als seu lloc, supose que els editors li han dit que la sèrie necessita més presència femenina que els pits de Tiziana). Esperem poder gaudir-les prompte perquè són divertides i funcionen bé des del punt de vista de la construcció narrativa.

No volia acabar sense assenyalar el que, al meu parer, és l'atractiu més important de la sèrie: l'hilarant contrast de les figures de Massimo (el cambrer misantrop) i els avis i el retrat tan viu que fa dels últims; retrat que es perd en gran part en la traducció (esplèndida, d'altra banda) perquè no mostra un aspecte fonamental de l'italià: la diferència entre l'italià acadèmic, literari, burocràtic i el dialecte del carrer, viu i canviant de província en província.

Aprofiteu per recomanar-vos que llegiu aquestes divertides novel·les en l'italià original perquè pugueu gaudir de la llengua dels quatre avis investigadors de Pineta. No és tan difícil.

